

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.10.1969, sp. zn. 6 Tor 8/69, ECLI:CZ:NS:1969:6.TOR.8.1969.1

Číslo: 10/1970

Právní věta: Zvláštní senát krajského soudu je povinen v přezkumném řízení podle druhého oddílu zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci vypořádat se i se všemi důkazy, které byly shromážděny v původním řízení a nemůže přihlížet jen k důkazům, které byly provedeny v přezkumném řízení. Shledá-li zvláštní senát krajského soudu, že původní rozhodnutí vycházelo z rozporných skutkových zjištění, je povinen pokusit se odhalené rozpory provedením dalších dosažitelných důkazů odstranit. Zvláštní senát krajského soudu je povinen vycházet v přezkumném řízení podle druhého oddílu zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci z presumpce správnosti původního pravomocného rozhodnutí a nemůže proto zrušení původního rozhodnutí opírat o neproověřené námitky navrhovatele. Zásada presumpce nevin, která vyplývá z ustanovení § 2 odst. 2 tr. ř., se uplatní v přezkumném řízení podle zákona o soudní rehabilitaci až ve stadiu po zrušení původního rozhodnutí.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.10.1969

Spisová značka: 6 Tor 8/69

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Presumpce nevin, Rehabilitace soudní

Předpisy: 141/1961 Sb. § 2 odst. 2

§ 125

§ 15 odst. 1 písm. b

§ 237

§ 258 odst. 1 písm. a

§ 258 odst. 1 písm. b

§ 258 odst. 1 písm. c 82/1968 Sb. § 15 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 10/1970 sb. rozh.

Zvláštní senát krajského soudu je povinen v přezkumném řízení podle druhého oddílu zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci vypořádat se i se všemi důkazy, které byly shromážděny v původním řízení a nemůže přihlížet jen k důkazům, které byly provedeny v přezkumném řízení.

Shledá-li zvláštní senát krajského soudu, že původní rozhodnutí vycházelo z rozporných skutkových zjištění, je povinen pokusit se odhalené rozpory provedením dalších dosažitelných důkazů odstranit.

Zvláštní senát krajského soudu je povinen vycházet v přezkumném řízení podle druhého oddílu zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci z presumpce správnosti původního pravomocného rozhodnutí a nemůže proto zrušení původního rozhodnutí opírat o neprověřené námitky navrhovatele.

Zásada presumpce nevinny, která vyplývá z ustanovení § 2 odst. 2 tr. ř., se uplatní v přezkumném řízení podle zákona o soudní rehabilitaci až ve stadiu po zrušení původního rozhodnutí.

(Usnesení zvláštního senátu Nejvyššího soudu ze dne 21. října 1969 sp. zn. [6 Tor 8/69](#))

Zvláštní senát Nejvyššího soudu projednal v odvolacím řízení odvolání krajského prokurátora v Brně proti rozsudku zvláštního senátu krajského soudu v Brně ze dne 6. května 1969 sp. zn. 4 Tr 29/68 a podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. napadený rozsudek zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. přikázal zvláštnímu senátu krajského soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

V řízení podle zákona č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci, zahájeném na základě návrhu manželky odsouzeného A. R. nyní H. a synů T. a J. R. rozhodl zvláštní senát krajského soudu v Brně dne 6. 5. 1969 rozsudkem č. j. 4 Tr 29/68-28, že se podle § 15 odst. 1 písm. a), b) zák. č. 82/1968 Sb. zrušuje v celém rozsahu rozsudek býv. krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 24. ledna 1953 č. j. 1 T 4/53-119 spolu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 3. března 1953 č. j. 6 To 1/53-137 i s dalšími rozhodnutími, která na zrušené rozsudky obsahově navazovala, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Současně byl tímž rozsudkem zvláštního senátu krajského soudu obviněný T. R., nar. 21. 5. 1923 podle § 17 odst. 2 zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci a podle § 226 písm. a), c) tr. ř. zproštěn obžaloby, která jej vinila z trestného činu velezrady podle § 1 odst. 1 písm. c), odst. 2, odst. 3 písm. e) zák. č. 231/1948 Sb. a trestného činu vraždy podle § 216 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. z r. 1950, jichž se měl dopustit tím, že v době od podzimu 1948 do léta 1950 se v J. smlouval a smluvil s J. Š., že budou společně násilně odstraňovat veřejné funkcionáře jako propagátory socialismu, aby tak terorem napomáhali ke zvratu našeho státního zřízení. Dohodli se, že za tím účelem zavraždí učitele J. B., který byl funkcionářem lidové správy a KSČ v J. a po této dohodě T. R. dne 29. 3. 1949 mezi 21.00 a 22.00 hodinou J. B. zastřelil v jeho bytě v J. ze zálohy vojenskou puškou. Proti uvedenému rozsudku zvláštního senátu krajského soudu podal krajský prokurátor v zákonné lhůtě odvolání, z jehož odůvodnění vyplývá, že není napadána ta část rozhodnutí zvláštního senátu, jíž byl původní rozsudek býv. krajského soudu v Uherském Hradišti označen za vadný a zrušen. Naproti tomu výrok o zproštění obviněného T. R. viny z trestného činu vraždy podle § 216 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. z r. 1950 považuje krajský prokurátor za nesprávný a za nepřesvědčivý, zejména proto, že zvláštní senát krajského soudu neprovedl všechny dosažitelné důkazy a že v důsledku toho zůstaly některé rozpory neodstraněny. Proto odvolatel navrhl, aby rozsudek zvláštního senátu krajského soudu byl zrušen a věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí.

Zvláštní senát Nejvyššího soudu přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. z podnětu odvolání zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku a správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo a shledal, že odvolání je důvodné.

V napadeném rozsudku bylo shledáno pochybení v několika směrech. Zvláštní senát krajského soudu sice v souladu se zásadami uvedenými v § 2 odst. 5 tr. ř. se snažil postupem podle § 13 odst. 1 zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci v co nejširší míře došetřením prověřit všechny okolnosti případu, aby byl zjištěn skutečný stav věci. Materiál, který byl takto nově shromážděn ve vyšetřovacím spise

V. K. 17/68, nemohl však být využit při hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. vzhledem k tomu, že podle § 237 tr. ř. smí při svém rozhodnutí přihlížet jen ke skutečnostem, které byly ve veřejném zasedání probrány a opírat se o důkazy, které byly ve veřejném zasedání provedeny. Z obsahu protokolu o veřejném zasedání je zřejmé, že až na nepatrné části, citované při protokolaci výpovědi jednotlivých svědků vyslechnutých ve veřejném zasedání, nebyla podstatná část skutečností zjištěných došetřením využita k provedení důkazu. V tom spočívá podstatná vada řízení, které rozsudku předcházelo, která je důvodem zrušení napadeného rozhodnutí podle písm. a) odst. 1 § 258 tr. ř.

Následkem pochybení uvedeného v předchozím odstavci nemohlo být odůvodnění napadeného rozsudku zpracováno s dodržением hledisek obsažených v ustanovení § 125 tr. ř. Tato vada byla ještě vystupňována tím, že se zvláštní senát krajského soudu nevypořádal se všemi skutečnostmi, které byly jako způsobilé sloužit za důkaz shromážděny v předchozích řízeních, resp. že ani z obsahu protokolu o veřejném zasedání není zřejmé, které z předchozích trestních či vyšetřovacích spisů a v jakém rozsahu byly konstatovány, nebo zda byl prováděn důkaz přečtením některé z dřívějších výpovědí, např. výpovědi obviněného T. R., který nežije, nebo výpovědi J. Š., který je mimo území ČSSR. Kromě toho z protokolu o hlavním líčení ze dne 27. 1. 1953 v trestním spise 1 T 04/53 je zřejmé, že v hlavním líčení byl proveden důkaz dalšími 8 trestními spisy, z nichž některé nesloužily jen k charakteristice osoby obviněného, nýbrž navazovaly i věcně na souzený případ (např. ve spise T 1/52 výrok: „... neboj se, dostaneš to jako B.“). Zvláštní senát nemohl plně přezkoumat původní rozhodnutí, když neměl k dispozici uvedené spisy jako součást důkazů, z nichž vycházel v původním rozhodnutí být. krajský soud v Uherském Hradišti, jak je zřejmé z protokolu o hlavním líčení. Jestliže ještě z odůvodnění rozsudku zvláštního senátu není zřejmé, proč došlo k vyhodnocení jen některých skutečností, zatímco o jiných se v odůvodnění nehovořilo a navíc zpravidla není v odůvodnění uvedeno, o které důkazy se ten který učiněný závěr opírá, jde o soubor dalších nedostatků, který je důvodem ke zrušení napadeného rozsudku též podle písm. b) odst. 1 § 258 tr. ř.

Kromě toho, co bylo uvedeno, vytýká odůvodnění rozsudku zvláštního senátu původnímu rozhodnutí, že vycházelo z rozporných skutkových zjištění, aniž se však zvláštní senát sám pokusil tyto odhalené rozpory provedením dalších dosažitelných důkazů odstranit. Důsledek toho bylo, že zvláštní senát přistoupil k novému rozhodnutí za trvání pochybností o správnosti učiněných skutkových zjištění, což je dalším důvodem pro zrušení napadeného rozsudku i podle písm. c) odst. 1 § 258 tr. ř.

Přesvědčivě zdůvodněný a konkrétními důkazy doložený je závěr zvláštního senátu krajského soudu, že usmrcený J. B. nespáchal sebevraždu a že je správné zjištění původního soudního rozhodnutí o usmrcení J. B. jinou osobou. Pro úplnost je možno v této části odůvodnění napadeného rozhodnutí upřesnit otázku týkající se umístění pistole zemřelého J. B. v okamžiku smrtícího výstřelu. V odůvodnění napadeného rozsudku je uvedena výpověď svědka J. B. ml., v níž je konstatováno, že svědkův otec vlastnil pistoli, kterou bezprostředně před svým usmrcením položil na stole ve světnici. Jde patrně o výpověď J. B. ml. ze dne 4. 2. 1968, jejíž citace v dané souvislosti může budít dojem, že výpověď byla podkladem pro zjištění soudu o umístění pistole v kritickém okamžiku. Uvedený svědek však bezprostředně po tragické události dne 30. 3. uvedl do protokolu, že otec dal zbraň i s náboji pod polštář a při dalším výslechu provedeném téhož dne tvrdil, že v kritický okamžik po předchozí manipulaci se zásobníkem pistole otec položil pistoli na stůl nebo uschoval pod polštář, což svědek nezpozoroval, protože prý byl v té době k otci obrácen bokem. V další výpovědi dne 14. 8. 1952 svědek potvrdil, že byl v kritickém okamžiku obrácen k otci bokem a že nemůže proto říci, zda otec položil pistoli pod polštář pohovky nebo si ji ponechal v ruce. Jestliže se dále přihlédne k vyjádření svědka F. J., že má dojem, že J. B. st. měl pistoli menší ráže v kapse a k obsahově shodnému vyjádření P. K., které se údajně opíralo o informaci manželky J. B., event. k výpovědi A. K., že J. B. pravidelně po návratu domů vybil pistoli a vždy ji uschoval pod polštářem na omotanu, je zřejmé, že provedené důkazy nedovolují učinit spolehlivý závěr, na kterém z uvedených míst se pistole v

kritickém okamžiku nacházela. Dořešení této dílčí otázky však pozbylo na významu vzhledem k tomu, že souhrn dalších provedených důkazů uvedených v odůvodnění napadeného rozsudku dovoloval spolehlivě vyloučit eventualitu sebevraždy. Podstatně většími vadami trpí v napadeném rozsudku uvedené řešení druhé základní otázky, zda totiž J. B. usmrtil obviněný T. R.

Otázka pravdivosti doznání T. R. a okolností, za kterých k tomuto doznání došlo, je do té míry závažná, že ji není možno přejít prostým konstatováním, že T. R. v původním vyšetřování jakoukoli vinu popřel, že od něj bylo první písemné doznání vylákáno resp. vynuceno a pokud jde o další doznání během vyšetřování, nelze vyloučit, že obviněný byl k doznání donucen nezákonnými prostředky.

Kromě dále uvedených skutečností bylo nutno vzít v úvahu všechna doznání obviněného T. R. obsažená v předchozích vyšetřovacích spisech a v trestních spisech v této věci porízených a porovnat resp. provést rozbor okolností, za kterých byla jednotlivá doznání učiněna. Potom teprve bylo možno vyhodnotit, zda role, kterou podle odůvodnění napadeného rozsudku pravděpodobně sebral v otázce prvního doznání J. H., byla tak významná, že v odůvodnění rozsudku bylo nutno věnovat širší pozornost jedině tomuto doznání a zbývající případy doznání přejít pouhou zmínkou spojenou s neověřeným dohadem o možnosti jejich vynucení. Aby závěry zvláštního senátu byly přesvědčivé, mělo být vysvětleno, z jakých důvodů nebylo považováno za věrohodné svědectví J. V., který prováděl původní vyšetřování vraždy J. B. a který byl s odstupem doby přizván příslušnými orgány k výslechu obviněného T. R. Podle výpovědi svědka V. obviněný tehdy před ním klesl na kolena a prosil za odpuštění, že v původním vyšetřování lhal. Při této příležitosti podle tvrzení téhož svědka obviněný R. vypovídal naprosto bez donucení a sám vysvětlil celý postup při vraždě včetně údaje, že střílel z polohy vkleče a včetně zmínky o tom, že kdyby byli příslušníci VB vešli do kuchyně obviněného, když se v den vraždy ptali jeho manželky na cestu k tomu J. B., byli by prý musili podle rozpoložení obviněného poznat, že spáchal vraždu on. Podobně bylo nutno posoudit zápis o rekonstrukci a výpověď svědka M. Ž. a svědka M. O. o chování obviněného při rekonstrukci na místě činu, stejně jako postupně učiněná doznání obviněného v průběhu vyšetřování, jehož doznání před prokurátorem dne

16. 1. 1953, před soudem dne 19. 1. 1953 a před soudem v hlavním líčení po podrobném poučení obviněného o jeho právech patrném z obsahu protokolu. Bylo dále třeba zaujmout stanovisko ke skutečnosti, že obviněný se neodvolal proti původnímu výroku o vině, nýbrž pouze proti výroku o trestu, že v odvolání opakoval doznání a žádal, aby mu byl trest smrti změněn na trest odnětí svobody na doživotí, že doznání opakoval i v žádosti o milost, a že v odvolacím líčení vzal obhájce svým jménem podané odvolání ve výroku o vině se souhlasem obviněného zpět. Obdobně nebylo možno zůstat u podezření, že doznání obviněného bylo vynuceno násilím, když z obsahu spisu je zřejmé, kteří pracovníci StB se podíleli na vyšetřování obviněného, případně byly označeny osoby, které údajně mohly uvést další podrobnosti k otázce viny T. R. (např. V. K. a J. Č. z J.) a konečně bylo možno ověřit tvrzení příbuzných a některých dalších svědků o zuboženém zdravotním stavu obviněného před výkonem trestu výslechem úředních osob (zejména lékaře), které s obviněným přicházely v kritické době do styku v místě výkonu vazby nebo v soudním jednání. Po takovém došetření a vyhodnocení uvedeného souhrnu důkazů (ve spojitosti se zjištěním dalších skutečností, o nichž bude hovořeno), bylo možno bezpečně zaujmout stanovisko i k otázce, zda písemné doznání obviněného obsahovalo objektivní pravdu či nikoli, přičemž při novém hodnocení projevů svědka J. H. neměla by zůstat bez ověření jeho zmínka o vlastním psychickém stavu zachycená ve spise 4 Tr 29/68 v protokolu o veřejném zasedání na č. 1. 24.

Souběžně s řešením otázky přesvědčivosti doznání obviněného měla být řešena otázka rozporů, které zvláštní senát zjistil mezi jednotlivými vyjádřeními obviněného, a které hodnotil jako skutečnosti oslabující hodnověrnost jeho doznání.

Zvláštní senát krajského soudu spatřoval rozpor v tom, že obviněný ve všech výpovědích uvedl, že před činem nabil pušku 5 náboji, zatím co posudek znalce ze 14. 4. 1949 konstatoval, že puška byla nabitá 3 náboji. Z připojených spisů je zřejmé, že obviněný ve své výpovědi dne 12. 7. 1952 uvedl, že si vzal (nikoli že nabil) vojenskou pušku a 5 nábojů, dne 29. 7. 1952 při provedení rekonstrukce tvrdil, že pušku nabil 5 náboji a dne

16. 9. 1952 opakoval, že pušku nabil 5 náboji a dodal, že jeden náboj zasunul do nábojové komory. I když bude považována za prokázanou skutečnost, že obviněný pušku 5 náboji skutečně nabil, není to v rozporu s obsahem znaleckého posudku ze dne 14. 4. 1949, protože tento posudek neřešil otázku, kolika náboji byla puška nabitá, nýbrž otázku, kolik nábojů bylo zasunuto do nábojiště a podle zjištěných stop vzniklých při zasouvání nábojů dospěl k závěru, že v poslední době byly z pušky vystřeleny 3 rány (přičemž je třeba vzít zřetel na vyjádření obviněného, že z pušky střílel i o vánocích 1948) a nikoli, že puška byla nabitá 3 náboji. Pokud ovšem i přesto spatřoval zvláštní senát rozpor mezi výpovědí obviněného a zjištěním znaleckého posudku, měl jej před rozhodnutím odstranit za pomoci znalce z oboru střelných zbraní.

Rovněž pochybnosti, které vznikly v souvislosti s otázkou, z jaké vzdálenosti obviněný vystřelil na J. B. a jakou polohu před výstřelem zaujal, bylo nutno řešit za pomoci znalce z oboru balistiky a nespoléhat na to, že protažením nitě či provázku od místa dopadu střely oběma průstřely v oknech bude přesně zjištěn počátek dráhy střely. Pokud by se mezi přesným zjištěním stanoviště střelce a vyjádřením obviněného přesto ukázal rozpor, je nutno vzít v úvahu, že u obviněného šlo o přibližný odhad za podmínek velmi snížené viditelnosti, přičemž zápornou úlohu v otázce přesnosti odhadu mohl nepochybně sehrát i vliv alkoholu (viz výpověď obviněného a jeho manželky o kritickém večeru).

Vliv podnapilosti (pokud tento stav vezme zvláštní senát na základě výpovědi obviněného, jeho manželky, J. K. a J. Š. za prokázány), se nutně musel projevit i v přesnosti časového odhadu obviněného. Zjištění původního rozsudku, že k usmrcení J. B. došlo mezi 21. a 22. hodinou, odpovídá údajům obsaženým ve výpovědích svědků L. B., A. K., a J. B. ml., (kteří téměř souhlasně stanovili dobu činu na 21,30 hod.) a není v rozporu s údajem svědka MUDr. A. D. o době jeho příchodu na místo činu (23,30 – 24,00 hod.) a konečně ani s původním určením doby návratu T. R. domů (asi ve 22,00 hod.) obsaženým ve výpovědi A. R. ze dne 17. 9. 1952. Těmto časovým údajům neodporuje tvrzení obviněného obsažené ve výpovědi z 16. 9. 1952, že čekal, až bude naprostá tma a že k bydlíšti J. B. vyšel kolem 21. hodiny. V uvedených údajích není tedy při zběžném pohledu možno (s výhradou neznámých skutečností, které by mohly pramenit z místních poměrů) spatřovat podstatnější rozpor a odůvodnění napadeného rozsudku ani neuvádí, v jakých konkrétních údajích rozpor, pokud jde o dobu odchodu obviněného z domova, spatřuje. Dobu čekání obviněného na místě činu bylo možno dovodit ze zmíněných časových údajů s použitím žádoucí tolerance odhadu provedeného obviněným, odůvodněné mimořádnou situací a patrně i podnapilostí obviněného. Tato otázka konečně nepatřila mezi nejpodstatnější problémy, na které naráželo řešení tohoto případu.

Neřešitelný rozpor není možno spatřovat ani v tom, že obviněný postupně uváděl jiné osoby, jimž se s provedením činu svěřil. Jde spíše o problém ověření správnosti vyjádření obviněného, tedy jednak o řešení otázky věrohodnosti jeho postupného doznání, o kterém bylo již podrobně hovořeno, jednak o posouzení věrohodnosti výpovědí, jimiž byla pravdivost doznání ověřována ať již nepřímou (výpověď J. Š. z 10. 5. 1949) nebo výslovně a konkrétně (výpověď manželky obviněného v původním řízení a výpověď J. H. v původním i přezkumném řízení). Bylo tedy třeba po odhalení rozporu přistoupit k jeho řešení s přihlédnutím ke všem zjištěným skutečnostem, které mohly přispět k objasnění.

Pomocí znalce z oboru střelných zbraní mohl být odstraněn i rozpor spatřovaný napadeným rozsudkem mezi výpovědí obviněného ze 16. 9. 1952 o technických úpravách, které údajně provedl na své vojenské pušce a posudkem znalce, který se o žádných zvláštních úpravách nezmiňoval.

Vzhledem k tomu, že v trestním spise je založena fotografie této pušky, není patrně vyloučena možnost řešit tuto otázku i v současné době. Odpověď na navazující výtku, proč nebyla z této pušky provedena zkušební střelba, je sice obsažena ve sdělení kriminální ústředny z 15. 4. 1949, založeném ve spise, nic však nebránilo tomu, aby v přezkumném řízení podal i k této otázce podrobnější vysvětlení znalec z oboru střelných zbraní.

Kromě uvedených otázek, jimiž se zvláštní senát krajského soudu v odůvodnění rozsudku zabýval, mohlo přispět k plnému objasnění věci ještě vyhodnocení dalších skutečností, zejména porovnání popisu cesty obviněného na místo činu a zpět s tratí, po které prošel nasazený služební pes.

Na základě obsahu spisů, které jsou k dispozici, není možno bez znalosti místní situace porovnat, do jaké míry je totožná trasa, po které podle svého popisu prošel obviněný, s trasou, po které postupoval služební pes, jak ji popsal svědek V. To proto, že obviněný i svědek V. užívají (s výjimkou usedlosti P. M.) při popisu jednotlivých terénních bodů odlišného pojmenování resp. označení. Kromě toho je patrný rozpor mezi popisem cesty služebního psa, který sledoval stopu, uváděným svědkem J. V. a náčrtem této cesty na č. 1 19 vyšetřovacího svazku V-506 pořizovaným svědkem J. V. K objasnění přesné trasy služebního psa a způsobu jeho nasazení by nejvíce prospělo zjištění osoby psovoda, který převáděl psa na místo činu. Podle Základů kriminalistiky (učeb. pomůcka vydaná min. vnitřní počátkem r. 1954) vycházejících ze služebních předpisů a poznatků praxe té doby, do které spadá posuzovaný případ, měl se psovod na místě činu řídit pokyny vyšetřujícího orgánu a po skončení služebního výkonu podat zprávu, která měla obsahovat i vysvětlení, proč pes sešel se stopy.

Mělo by být tedy objasnitelné (podle svědka A. Š. šlo o psovoda z krajské správy, podle J. V. šlo o osvědčeného psa, kterého zřejmě z praxe blíže znal), který psovod byl v daném případě pověřen provedením služebního úkonu, komu z vyšetřujících orgánů podal uvedenou zprávu a zda sejití psa se stopy bylo nebo mohlo být v nějaké souvislosti s tím, že obviněný přebrodil potok.

Výpověď A. R. - H., manželky obviněného, měla v původním trestním stíhání nepochybně významnou důkazní váhu, protože tato svědkyně jednoznačně potvrdila, že obviněný se doznal k tomu, že J. B. „střelil přes okno, když tento přišel domů z úřadovny MNV“, žádal, aby spálila jeho mokré boty, za její pomoci odklidil pušku, která byla později nalezena v úkrytu u otce manželky obviněného a že ji žádal, aby trvala na tom, že kritický večer přišel domů ve 20.15 hodin. Svědkyně také vysvětlila, že zpočátku vše popírala na žádost obviněného, který jí při povolené návštěvě ve věznici řekl, že proti němu nemají žádné důkazy. Jestliže tato svědkyně nyní prohlásila, že byla psychickým a částečně i fyzickým nátlakem ke své výpovědi donucena, nebylo možné bez provedení dalších důkazů hodnotit toto její prohlášení jako rozhodující a vzít je za základ pro závěr o nevěrohodnosti její původní výpovědi.

Rovněž není možno souhlasit se závěrem napadeného rozsudku, že nebylo zjištěno vůbec nic v tom směru, že se obviněný smluvil s J. Š., že budou společně násilně odstraňovat veřejné funkcionáře jako propagátory socialismu a na základě této dohody, že došlo k usmrcení J. B. Výpověď obviněného bylo nutno hodnotit jako důkaz. Proto měl zvláštní senát vyložit, proč nevěřil doznání obviněného počínaje jeho výpovědí ze 16. 9. 1952 o tom, v jaké společnosti se formovaly jeho politické názory, jak se seznámil s J. Š., v čem spočívala jejich dohoda, jak probíhala jejich příprava k usmrcení J. B. a vzít v úvahu, že tyto skutečnosti obviněný potvrdil i před soudem v hlavním líčení a v podstatě je opakoval i ve svém odvolání a v žádosti o milost. Přesvědčivost těchto důkazů je možno přezkoumat výslechem osob, které se podílely na původním řízení, není však možno je bez hodnocení pominout.

Všechny provedené důkazy bylo nutno hodnotit v jejich vzájemné souvislosti tak, aby na základě jednotlivých důkazů provedených k odstranění zjištěných rozporů bylo možno učinit závěr o věrohodnosti doznání obviněného i závěr o otázce, zda je věrohodná výpověď manželky obviněného A. R. - H., učiněná v původním či přezkumném řízení. To proto, že pravdivé sdělení těchto osob

mohla v souvislosti s dalšími zjištěnými skutečnostmi nejvíce přispět ke zjištění objektivní pravdy.

Přitom bylo třeba vyhodnotit i další skutečnosti v odůvodnění napadeného rozsudku neuváděné. Obviněný např. doznal, že se stýkal s J. Š. od podzimu 1948 do konce r. 1949, že oba byli zaměřeni proti současnému státnímu zřízení, že chtěli odstraňovat veřejné funkcionáře a že se dohodli, že J. B. zastřelí. Podrobně popsal, že se v kritickém dnu spolu dvakrát setkali, připravili plán provedení vraždy, že J. Š. osobně prohlédl pušku obviněného, nabídl mu pomoc při útěku z místa činu a sliboval mu zajistit dobře placené místo po zvratu nynějšího státního zřízení. Oba shodně uvedli, že obviněný řekl J. Š., aby J. B. ještě nezabýjel, že si obviněný chce také vystřelit. Tyto skutečnosti bylo nutno hodnotit v souvislosti s vyjádřením svědků L. B., A. K., M. P. a manželky J. Š. A. Š., že J. Š. měl k J. B. nepřátelský vztah a že J. B. usiloval o zařazení J. Š. do pracovního tábora, stejně jako s vyjádřením A. R., že obviněný jí sdělil, že totéž nebezpečí hrozí na návrh J. B. i obviněnému. Také M. P. potvrdil, že mezi J. B. a obviněným byly osobní rozpory. Obviněný sám uváděl k vlastní charakteristice v žádosti o milost, že do kovárny k němu přicházeli větší rolníci, od nichž stále slyšel nepřátelské řeči proti zřízení, jehož představitelem v obci byl J. B., že by to však bylo k jeho činu nestačilo, kdyby byl nezasáhl J. Š. a kdyby nedošlo k určitému utlumení zábran obviněného alkoholem. Svědek P. L. tvrdil, že obviněný byl vznětlivý, zákeřný, opilec a výtržník a svědek M. Š. o něm uváděl, že byl notorický piják, do každého rád vrtal, vyhledával bitky, nenáviděl příslušníky KSČ a zesměšňoval je písničkami. Svědek J. L. potvrdil, že obviněný rád pil a zesměšňoval funkcionáře. Svědek, který byl spolupracovníkem usmrčeného J. B. v MO KSČ a v MNV, udeřil při zábavě (po smrti J. B.) bez nějakého zjevného důvodu židli tak, že svědek zůstal hodinu v bezvědomí a musel být k němu přivolán lékař. Rovněž svědek M. M. tvrdil, že obviněný projevoval nenávist k funkcionářům KSČ i lidové správy, zesměšňoval funkcionáře, vyhrožoval jim, posměšně se vyjadřoval o představiteli tehdejší vlády, byl zákeřný a mstivý a lidé se ho báli. Na svědka při jedné příležitosti vykřikl, že je dobře zapsaný a že to jednou dostane jako B.

Bez významu pro zkoumání hodnověrnosti doznání obviněného není ani skutečnost, že obviněný původně prohlásil, že nikdy žádnou pušku ve svém držení neměl a popřel, že by pušku někomu ukazoval. Tuto výpověď změnil a jeho pozdější doznání bylo v souladu s vyjádřením A. R., svědka R. K., svědků J. K., J. Š., P. K. a J. K., kteří potvrdili, že jim obviněný před usmrcením J. B. pušku ukázal. Při hodnocení vyjádření obviněného, že na místo činu šel kolem usedlosti M. P., bylo nutno přihlídnout kromě již shora uvedených skutečností, též k vyjádření M. P., který byl informován o tom, že policejní pes sledoval stopu k jeho domu. Nelze také přehlédnout, že obviněný uváděl, že když se po výstřelu dal na útěk, zaslechl výkřik a štěkání psa a že tato jeho výpověď se shoduje s poznatky A. K. Obviněným vyličené přebrodění přes potok není v rozporu s vyjádřením A. R. o žádosti obviněného po návratu domů, aby svědkyně spálila jeho mokré boty. Rovněž obviněným vyličený postup, jak spálil pažbu pušky a kovové části předal manželce k ukrytí, je v souladu s vyjádřením A. R., jejího otce i s nálezem těchto částí pušky. Obviněný také uváděl jako jedinou pohnutku svého připravovaného útěku do zahraničí obavu z budoucího event. trestu.

Obdobně otázku věrohodnosti výpovědi A. R. - H. bude třeba zkoumat v souvislosti se skutečnostmi ověřenými jiným způsobem. Vzhledem k tomu, že o těchto souvislostech bylo již převážně hovořeno, zbývá připomenout, že významné možnosti ověření věrohodnosti výpovědi této svědkyně, učiněné v přezkumném řízení, spočívají v ověření jejího tvrzení o formách nátlaku, kterému byla vystavena v průběhu vyšetřování a o zdravotním stavu (zejména o ztrátě zubů a příčinách této tvrzené ztráty) obviněného při návštěvě těsně před výkonem trestu.

Teprve po naznačeném doplnění dokazování a po doplnění vyhodnocení jednotlivých důkazů i jejich souhrnu bude možno přistoupit k řešení otázky, zda původní rozhodnutí bylo vadné proto, že bylo učiněno na základě nesprávných skutkových zjištění a zda v řízení došlo k vynucení doznání násilím nebo jiným nedovoleným způsobem s důsledkem, že konečné závěry původního rozhodnutí o vině

byly v rozporu s objektivní pravdou a zda je tedy nutno původní rozhodnutí podle § 15 odst. 1 a), b) zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci zrušit.

Je nutno podotknout, že v této části úvahy zvláštního senátu je třeba vycházet z presumpce správnosti pravomocného rozhodnutí a nelze proto zrušení původního rozhodnutí opírat pouze o neprověřené námitky.

Zásadu presumpce nevinny, která vyplývá z ustanovení § 2 odst. 2 tr. ř. lze uplatňovat v přezkumném řízení podle zákona o soudní rehabilitaci teprve ve stadiu po zrušení původního rozhodnutí.

Ze všech shora uvedených důvodů bylo nutno napadený rozsudek zvláštního senátu krajského soudu podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. v celém rozsahu zrušit a věc podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátit krajskému soudu v Brně s tím, aby ji ve zvláštním senátě v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.